

ברית מילה בכל יום מחדש?

בברית המילה נשמע על 'קוואטער', 'כיסא של אליהו', 'סנדק' וטקס קריאת השם. מה עומד מאחורי המושגים הללו ועל המשמעות הרוחנית של ברית המילה.

אתאיסט בתור לברית מילה?

לאחרונה מנסה התקשורת להתחקות אחר שרשי השנאה של הערבים כלפי היהודים ולנסות לפטור את הבעיה. סבורני שייתכן וגיליתי את הבעיה בפרשת השבוע. אנו קוראים שאברהם עשה לישמעאל בר-מצוה, ומהי אותה בר-מצוה? הוא עשה לו ברית. ליצחק הוא עשה ברית ביום השמיני ללידתו, וערך לו חגיגת בר-מצוה שמחה, ולעומתו ישמעאל קיבל ברית במקום מסיבת בר-מצוה.

ועד היום אחד הדברים המהותיים שמבדילים בין יהודים לבין מוסלמים זה סוג הבר-מצוה שעורכים. אצלנו חוגגים ומקבלים מתנות, ואילו שם ישנם כאלו שעדיין עורכים ברית מילה בגיל 13, לא פלא שהם ממורמרים?

ברית מילה זוהי המצווה הראשונה שנתנה לאברהם אבינו ולזרעו אחריו, ורואים בפועל שזו מצוה חביבה מאד אצל עם ישראל. אפילו יהודים שלא מקיימים בפועל שום מצווה אחרת? עושים ברית מילה לילדיהם.

סיפר הרב אברהם ש"ל וואלף השליח של הרבי באודסה שלעיתים קרובות הם מביאים מוהל לעירם על-מנת שיערוך בריתות להרבה אנשים. כידוע במדינות חבר העמים לא היתה אפשרות לרוב היהודים לערוך ברית כשהם היו תינוקות, ולכן בשנים האחרונות הרבה מאד אנשים מבוגרים מעוניינים לעשות ברית מילה.

באחד הפעמים שהגיע המוהל לשם, הופיע עיתונאי במקום בשביל לראיין את האנשים שעומדים בתור כדי לערוך את הברית, והוא שאל את אחד מהם: מדוע אתה עומד בתור? אני מעוניין לעשות ברית מילה, השיב לו. שואל העיתונאי: בן כמה אתה? בן 73, הוא ענה לו. ומה פתאום אתה עושה זאת, האם אתה דתי? עונה לו הזקן: דתי? אני אתאיסט! אתה לא מאמין באלוקים ואתה עושה ברית? השיב לו הלה: אני יהודי!

בהרבה בריתות בהן השתתפתי הבחנתי שאנשים אוהבים לבוא לברית, אולם הם עומדים מרחוק ופוחדים להתקרב. נראה לי שהם פשוט פוחדים מהמוהל שמחזיק סכין ביד, מי יודע מה הוא מסוגל לעשות? אולם זה נובע גם בגלל שלא מבינים

מה עושים בברית מילה.

מדוע הסנדק הוא כיבוד חשוב

הדבר הראשון במסיבת הברית נקרא "קוואטער", בדרך כלל הם זוג נשוי שמביאים את התינוק לאולם. האישה לוקחת את התינוק מאמו ומוסרת אותו לבעלה שהוא מביא את התינוק ומניחו על "כסא של אליהו".

איך פתאום אליהו הנביא הופיע בברית? המדרש מספר שבתקופתו של אליהו הנביא יהודים רבים לא קיימו את מצות ברית מילה, ואליהו פנה לה' בטענה על עם ישראל "עזבו את בריתך", הם אינם מקיימים את המצוה של ברית מילה. הקב"ה לא אהב את העובדה שאליהו הנביא מקטרג על ישראל ולכן הוא אמר לו שהוא יצטרך לבוא לכל ברית שנערכת בעם היהודי כדי להעיד שהם כן מקיימים את הברית (פרקי דר"א סוף פכ"ט, וכן מובא בזהר ח"א לך צ"ג, א). ולכן נוהגים שמכינים כיסא לאליהו הנביא, שכן אנו בטוחים שהוא בא לבקר בכל ברית, ואנו מניחים את התינוק על הכיסא שמיועד עבור אליהו הנביא.

לאחר מכן ישנו הכיבוד הכי חשוב במהלך הברית § "סנדק", זהו האדם שמחזיק את התינוק בעת הברית עצמה. הברית היא המצוה הכי כואבת והיא הכי חשובה, ולפיכך מי שמחזיק את התינוק נחשב כעוזר ומסייע לעשיית מצוה נעלית מאד. דבר זה דומה להקטרת הקטורת בבית המקדש. זאת אומרת, המצוה הזאת מביאה נחת רוח לקב"ה כמו ועוד יותר מאשר הקטרת הקטורת.

ישנה סיבה נוספת לחשיבות של הסנדק. בברית עליה אנו קוראים השבוע בפרשתנו אנו נוכחים לראות מי היה הסנדק בבריתו של אברהם אבינו. מובא בבראשית רבה (מט, כ) שהיה זה הקב"ה בעצמו § "נטל אברהם סכין § ובא לחתוך והיה מתיירא שהיה זקן, מה עשה הקב"ה שלח ידו ואחז עמו והיה אברהם חותך", ולכן כל אחד רוצה לעשות מה שהקב"ה עשה. אולם כוחה של הסנדקאות יפה לדבר נוסף, וזה מה שנותן את המוטיבציה לכולם לרצות להיות סנדק: כתוב בספרים הקדושים שמי שמשמש כסנדק זוהי סגולה לעשירות, כלומר, אדם שהוא סנדק יש לו צ'אנס יותר גדול להתעשר, ולכן הרבה אנשים מבקשים לזכות בזכות הסנדקאות.

למה עכשיו קריאת השם?

השלב הבא אחרי הברית עצמה זה נתינת השם. לכאורה מהו הקשר בין ברית מילה לנתינת השם? גם זאת אנו לומדים בפרשת השבוע (מובא בזהר ח"א צ"ג), שה' נתן לאברהם שם חדש בשעת הברית מילה שלו. הוא שינה את שמו מאברם לאברהם § "הקב"ה לא קרא לאברם אברהם טרם שמל, כשמל עצמו נתקע בו אות ה' והשכינה שורה בו ואז נקרא אברהם". לפיכך גם אנו, בניו של אברהם אבינו, נוהגים לתת את השם היהודי בשעת הברית.

מסופר שפעם בא זוג צעיר לביתו של הרב בשעת לילה מאוחרת, הם דופקים בדלת ומבקשים לראות את הרב בדחיפות. נכנסים ללשכתו ואומרים שהם מעוניינים להתגרש מיד. הרב נרעש לשמוע את בקשתם ושואל אותם כמה ילדים יש לכם? תינוק אחד, הם משיבים. בן כמה הילד? § מחר הברית, הם משיבים.

הציע להם הרב בוא נמתין עד לאחר הברית, מה כל כך דחוף להתגרש דווקא כעת באמצע הלילה? אבל שניהם צועקים: הברית שתערך מחר היא הסיבה לכל המריבה! אני רוצה לקרוא לבני על-שם אבי, טוען הבעל, והאשה לעומתו צועקת גם היא שהיא רוצה לקרוא לו על שם אביה. הרב מנסה למצוא דרך לפשר בין שני הצדדים, ושואל את הבעל: איך קראו לאביך? והוא משיב: מאיר. הוא פונה לאם ושואל אותה "ואיך קראו לאביך?" מאיר, משיבה היא? הרב מביט בזוג הצעיר ולא מאמין למשמע אזניו, "נו, אז על מה כל המהומה?" משיב לו האב: "על זה כל המריבה! אבי היה רב ולכן אני רוצה שיקראו לו מאיר דווקא על שם אבי; מה שאין כן חותני היה איש פשוט וזה לא מכובד שבני ייקרא על שמו. חייך הרב בטוב לב ואמר להם שיש לו הצעת פשרה: מחר בברית תקראו לו מאיר, וכשיגדל נראה ? אם הוא יגדל להיות תלמיד חכם נדע למפרע שהוא נקרא על שם אביך, ואם יגדל ויהיה איש פשוט ? נדע שנקרא על שם אבי אמו של הילד?"

מובא בקבלה שהשם היהודי שניתן לילד בא בנבואה להוריו, ולכן אין לאף אחד מלבד ההורים שום סיבה להתערב בנושא נתינת השם, שכן הנבואה לא נתינה לדודות או לסבתא, אלא אך ורק להורים.

ברית מילה היא מצוה שעושים אותה פעם אחת בחיים. אולם בכל פעם שאנו נוטלים חלק ומשתתפים בברית עלינו לזכור על ברית נוספת שאנו אמורים לעשות בכל יום ? התורה מצווה כל יהודי "ומלתם את ערלת לבבכם". התורה אומרת שלכל אחד יש עורלת הלב; על הלב יש חתיכת ערלה רוחנית שמפריעה לו לתקשר עם הקב"ה, להיות יותר יהודי. זה דבר משותף גם לגברים וגם לנשים. אנו צריכים להוריד את הערלה הזאת ולפתוח את הלב שלנו ליהדות, לקצת יותר רגש יהודי.

ברית מילה עושים פעם אחת, אבל את עורלת הלב יש צורך להסיר בכל יום ויום מחדש.